

LO CRIT D'ESPANYA

SETMANARI CARLISTA ILUSTRAT

PREUS DE SUSCRIPCIÓ:

EN BARCELONA: Trimestre 1 pesseta
 FORA: idem 1'25 »

ULTRAMAR Y EXTRANJER
 Trimestre 2'50 pesseta

— Número solt: 5 cèntims —

ADMINISTRACIÓ:

EN LA BIBLIOTECA TRADICIONALISTA
 Ronda Universitat n° 14

APARTAT DE CORREUS, N° 147
 ahont se dirigirà tota la correspondencia

— Número atrassat: 10 cèntims —

lit. Barceloneta, S. Pau, 56.

COPS DE TELAS

—Aném, aném; ja que 'ns han cassat á la bolsa
 aném á matar pardals.
 —Ja n' hem sigut de pardals...

¡Gracias á Deu!

Aixís várem dir al saber la pujada d' en Cánovas.

Sí, senyors.

En primer lloch, de tot tenim que donar gracias á Deu, fins quant se 'ns trenca una cama, puig se 'ns podían trencar las duas.

Mes en nostre cas lo ¡gracias á Deu! fou absolut y no relatiu.

.*

Gracias á Deu, sí, que tenim en Cánovas, que ha caygut en Sagasta, que 'l poble s' anirà desenganyant una vegada més de tanta farsa, qu' hem cambiat la decoració de fi del 85 y que pot ser hi haurá gresca.

.*

Perque vostés no ho saben: los zorrillistas, ó sía aquells que 'ns han de servir de pont, están contentísimos, motiu més que suficient pera que ho estiguém nosaltres.

Y vetaquí 'l motiu principal de nostra alegría.

.*

Ara meditém.

Diuen que 'n Cánovas es la reacció, la intolerancia, la persecució, etc., etc., pera 'ls que no siguin monárquichs del pastel.... ó sía carlins y republicans.

¿Y á nosaltres qué?

Precisament los carlins hem fet sempre més quant menos se 'ns ha deixat fer, per lo tant, nos té sens cuydado que 'n Cánovas sigui ó no 'l símbol de la persecució y de la intolerancia.

Si ho es, camins ben coneguts tenim los carlistas pera riurens d' ell y d' altres més.... macos qu' ell, y si no, aixó es, si 'ns consent la propaganda á que tenim dret, treballarem sens descans, y ab paciència arribarem al fi.

.*

Tocant al escriurer, diuen que no vé disposat á trencar la ploma dels periodistas d' oposició.

Més val aixís.

Encara que no 'ns podem fiar molt, puig don Práxedes, á pesar d' ésser tan liberal y de màniga ampla, nos amolá ab zoo y pico de días de presó, total per haber dit.... unas vritats com un temple.

Per lo que pugui ser, y com que home previngut val per dos, hem encarregat á l' imprenta que fassin provisió de punts suspensius pera sempre que 'ns convinguí donar á Don Carlos y R.... Familia 'l tractament y apelatiu deguts.

.*

Altre novetat (!) de la setmana es l' aparició de *El Nuevo Busilis*, periódich republicá, segons diu, festiu, segons afirma, y qu' encara que afirmi y digui 'l contrari no sab hont está.... com á bon possibilista, que ni ells saben, ni nosaltres tampoch, si son republicans ó monárquichs.

Calculin si será xispeijant *El Nuevo Busilis*, y si 'ls

que l' escriuhen tenen inventiva, que á nostre Jefe l' hi diu *Carlos Chapa*.

¿Eh qu' es xistós y nou aixó?

Tan nou, tan graciós y de tan felís ocurrencia com si nosaltres á n' en Castelar l' hi diguéssim *lloro.... xerraire*.

.*

No creguin per aixó que *El Nuevo Busilis* es lo periódich més insuls de Barcelona....

Res d' aixó.

Hem de confessar que no está del tot mal escrit.

Y ahont existeixi la *Barcelona Cómica* jamay podrá un' altra publicació ocupar lo primer lloch entre las sense solta.

Aixó, á pesar d' haver deixat sa direcció l' infatigable escriptor (!) *Nitram*, que ab sa ausencia deixa un buyt difícil d' omplir, com difícil será sustituir al *Noy de Tona* ó á en *Y era bó* 'l día que 'ns retirin la seva protecció distreyentnos ab sas ximplesas.

.*

Lo cambi de direcció no ha sigut poch ni molt ventatjós pera la *Barcelona Cómica*, puig abans, y ara y ara y sempre, aqueix setmanari sols ha pogut passar, tenint en compte que ha estat, está y estará escrit ab los peus.

.*

Per una cosa hem sentit la desaparició de la sorra, dich, de l' arena periodística del *doctor Nitram*: per certas *tundas* qu' havia promés als *carcundas*?

¡Ah, guapo!

Y doncas, ¿qué s' han fet aquells bríos de que feyas gala en una auca famosa.... per lo insustancial.

Está vist que tots los liberals sols serviu pera fer *setmanas cómicas*, vulgo tonterías.

F. DE P. O.

RETRATOS AL CARBÓ

IV

ROMERO ROBLEDO (1).

No hi há un home en tot lo mapa,
Ni en circo hi há cap clown,
Que cambihi tantes voltes,
Niñita de mi querer,
Com lo que avuy pinto jo.

CORO.

Tant prompte es
republicá,
com sagastí,
com esquerrá.
Ne cambien molts;
peró com ell
no se 'n troba pas cap més.

D. PACO.

Mi... fa... sol... re... mi...
la... sol... fa... si... si...
Do, re, si, do,
la, si, sol, la,
si, do, la, si,
la, si, sol, mi,
do, re, si, do.

En lo saló y 'ls passillos
del palacio del Congrés,
per molt ruido que hi haigi
sa veu sentireu no més.

(1) No extranyin mos lectors la forma incoherent d' aquest retrato; ¿qui, per bon pintor que sía, pot treballar á conciencia ab un modelo que no está may quiet? Encara gracias que haigi pogut donar aquestas quatre pincelladas.

Ja 's tracti 'l sufragi
ó be 'ls pressuposts,
Romero Robledo
hi fica la *pot*....
Tot debat polítich,
aixís que decau,
l' aixeca 'n Romero
que ab lo seu salero
al públich atrau.

Després de ser ministre de D. Manuel Zorrilla,
Ah tota la frescura va ser conservadó,
Y allí 's feu solidari dels *ukases* despòtichs
Del mónstruo, y hasta á voltas al mónstruo feya bo.
Per manejar la máquina electoral ab garbo
Prou se pot dir que estava D. Paco fet exprés;
Si convé á sos designis, la lley tots la trepitjan,
Peró ab tant de descaró no ho sab pas fer cap més.

Cante *jipios*, beu manzanilla,
Té les dents grosses, porta 'l jech curt,
Sembla un torero de ¡olé Sevilla!
Que á lluhí 'l rumbo á la plassa surt.
Quant té la xispa nostre D. Paco,
Cante unes cobles de alló melló,
Trenque botelles, menja tabaco
Y sembla un xulo de-bo-de-bó.

Quant al Pardo morí D. Alfonso
Y Sagasta volgué lo turró,
Cedí 'l mónstruo; pero en cap manera
va volgué D. Paco
deixar la cartera
de Governació.

Separat ja de Cánovas, l' home
¡Si n' ha fet d' equilibres, Deu meu!
Ni una mula que volte una noria
ha dat tantes voltes.
¡Y aixó n' es sa gloria!
¡y aixó es l' honor seu!

Si algú vol fer acopi
de conseqüència,
pot veurer á D. Paco
que 'n té existencia,
puig que no 'n gasta.
¡Quin parell d' *individuos*
ell y Sagasta!

DR. CHAS-CÁS.

BONA NIT, GUINEU

Cinch anys ha sigut Sagasta
dels ministres president.
¿Qué s' ha fet durant aquestos?
Res; res absolutament
per lo que á millorar toca
lo nostre estat llastimós,
que ja casi arriba á serne
pòch menos qu' escandalós.
Durant los cinch anys aquestos
digueume: ¿En qué s' ha ocupat?
¿No ho sabeu? Donchs, escolteume;
desseguida hauré acabat.

✱

Al hivern, com qui sent ploure
escoltarse als diputats

quant 's diuhen deu mil pestes
mentres duran los debats.
En burlarse d' en Robledo
y de tot bitxo vivent,
y contestá al qui l' ataca
mitj enfadat, mitj somrient.
En donar á tot lo poble
llarga y ample llibertat,
y en pentinarse ab cuidado
lo seu tupé refilat.
En venir á visitarne
nostre gran Exposició,
y en deixar que s' arruini
la nostre pobre nació.
¿Sabeu qué diu quant l' atacan
perque hi ha defraudacions,
Peps hueveros y altres cosas
que no hi há en altres nacions?
Pues contesta ab molta barra,
del modo qu' ell ho sab fé,
tot badant sa gran bocassa:
—Y á mí que me cuenta usté.

✱

Al istiu, ¡fora romanos!
qu' es lo temps de disfrutá,
agafar los trastets y ¡alssa!
cap á San Sebastiá.
—¿Es dir, donchs, que 'l tal Sagasta
no ha fet res trascendental?
—¡Vaya! ha dat lo *visto-bueno*
al sufragi universal.

No parlem més de D. Práxedes,
puig está de cos present.
Reseuli deu parenostres.
Requiescat in pace. Amén.

VOLTREGANÉS.

Are sí que crech que Espanya está deixada de la má
de Deu.

Ho mereixen sens dubte nostres culpas y pecats.
Eran varias las plagas que 'ns affigían.
Peró faltava la calamitat més gran.
La invasió dels *canovoides*.
Y aquesta ja pesa sobre nosaltres.
No extranyin, donchs, los lectors del CRIT D' ESPA-
NYA que la nota trista predomini avuy en aquestas
cridorias.

Temém que las presons tornen á omplenarse.....
—¿De lladres? dirán vostés.
—De periodistas.

—Aquell hom sota meu:
perque jo soc mes que Deu.

Que som los únichs criminals que hi há governant don Anton Cánovas del Castell.

·*·

Cap crisis política, desde que l' Espanya lliberal té la paella pel mànec, havia despertat més interés y més protestas.

Ningú creya que avuy, y més encare durant las presents circumstancias, tingués que pujar al poder un partit divorciat de la opinió; un partit qual historia deshonra á nostra patria; un partit que ja no té rahó de ser.

Perque no es *chicha* ni *limoná*.

Además, lo partit fusionista—y aixó no vol dir que no sia tan res de bó com l' altre—havia cumplert lo programa lliberal, y mercés á la *diplomacia* de 'n Sagasta s' havían conjurat certs perills, de lo que debía contentarse la Corona. Havia arribat, donchs, lo moment de premiar los serveys de 'n Sagasta.

Peró, á la quienta, uns proposan y *á fora* disposan.

Y ja tenim Cánovas al poder.

En mitj de la expectació general.

Y coratjat de las protestas del poble.

¡Vaya un govern més *popular*!

·*·

Que en Cánovas está en visible decadencia y 'l seu partit descompost, no necessita demostració.

O si no mediteu.

Pera pujar á dalt necessita la má de 'n Martínez Campos, lo general de las *corazonadas* y la figura més bufa del exércit.

Pera buscar *lastre* tira *piropos* al senyor Romero Robledo, al qual havia excomunicat y condemnat á etern oblit.

Y pera contentar á tothom—lo qual no logrará—confecciona un gabinet de tots colors y midas.

Sembla l' arch de Sant Martí.

·*·

Además, lo nou Ministeri diu que aquesta vegada la seva política será lliberal y adelantada.

Es dir, que pera poder estar lo més possible y ab la benevolencia del públich, atipantse en las ollas del pressupost, farà lsacrifici de la seva conseqüencia y dignitat política y dels principis conservadors.

¡Vaja que per aquest viatge no 's necesitavan alforjas!

Si en Cánovas vol oficiar de lliberal, ¿per qué ha pujat?

¿Pera fer lo mateix que 'n Sagasta y sé igual á aquests?

¡Sí! Millor ho feya el del *tupé*.

¡No! Será, donchs, pera sortir de la quaresma y treure lo ventre de pena.

Quod erat demonstrandum.

·*·

Ab lo nomenclament del expressat Ministeri, qui quedá desairat fou en Pidal.

Diu que s' exclamava dihent:

«Jo 'l protagonista de l' Unión Católica; 'l qui vaig *arrastrar* (¡!) á las barbas de Cánovas las honradas masas; jo que vaig fer callar al Pare Mon; jo que fins contra la meva conseqüencia he prestat tants serveys al partit conservador; ¡jo que tinch 12 criaturas, ni *una cartera*!»

Se conta que 'n Cánovas pera ferlo callar li digué:

—Noy, are no 'n serveixes. Ets massa retrógado. Necesito gent lliberal. Té, perque callis te donaré la direcció del Banch Hipotecari.

Y en Pidal callá y prometé fer bondat.

·*·

Qui també está disgustat es lo senyor Durán y Bas. Es de la *talla* de ministre, y l' *amo* li ha ofert la gobernació interina de Barcelona.

Y ell l' ha retxasada.

¡Ingrat!

·*·

En Cánovas y 'ls ministres anaren á jurar escoltats per la Guardia civil.

No era gens envejable la situació que presentava 'l Ministeri.

Perque la *benemérita* no serveix per altre cosa que pera acompanyar als *ratas* y á tots los que persegueix la justicia y als que tenen por de rebre.

·*·

Pujar los conservadors y haverhi bastonadas y tumultos, va ser una mateixa cosa.

Perque 'l dissapte passat un grupo de curiosos xiulava devant del Cassino Conservador, van rebre.... ¿los perturbadors?

—¡Cál! Un mosso de café y un pobre estudiant que passavan per la Rambla de Santa Mónica y que res tenfan que veure ab los manifestants.

Per aixó té molta rahó *El Resumen*.

Que diu:

«Los conservadores juran á las tres, según se cuenta.

—Pues si juran á las tres, á las tres y cuarto pegan.»

Peró després del pegar vé 'l rebre.

·*·

Ab motiu de la probable dimissió del alcalde de Barcelona corren varias candidaturas pera sustituirlo.

Al que consideran més formal, lo senyor Coll y Pujol, lo retxassan los conservadors per una cosa.

Perque no sab *fer* eleccions.

Més clar: perque las fá ab legalitat.

Més net: perque no 's presta á fer trampas.

¡Y visca 'l govern del ordre y de la moralitat!

¿PROGRESSÉM?...

¡O *témpora*! ¡O *mores*!

Abans un caballé anava á la guerra sols per son patri amor; si queya en terra, moría resignat mirant al Cel.

Avuy lo *caballé* porta coleta;

si sab de degollar.... ja l' ha ben treta, se vesteix de *bufón* y.... al *redondel*.

Abans era lo ball distracció honesta pe'ls fadrinets y noyas; una festa ahont no perillava la moral.

Avuy los balls ja son lloch de defici ahont hi regna sols lo negre vici qu'arrastra á la ignocenta á un fi fatal.

Abans en los teatres s' hi exhibían produccions en las quals hi sobrexían bellesas de moral y erudició. Avuy tot consisteix en *tercerillas*, conversas entre *calsas* y *faldillas* atestadas de chistes de mal tó.

Abans los qui la feyan la pagavan; jamay de la justicia 's burlavan, porque s' els castigava per sols mals. Avuy la llibertat es tan..... *humana*, que permet que s' insulti á una *sotana* y deixa que 's passejin criminals.

Abans si dos donells simpatisavan, ab permís de llurs pares 's casavan porque en sos cors bullia 'l pur amor. Avuy en aixó hi regna tal desori, que si no hi há calés, no hi há casori. ¡Vamos! si progressém qu' es un primor.

Abans en lo Congrès s' hi discutían assumptos que interés 's mereixían porque eran de profit per la nació. Avuy tot son escandols, crits, jarana, s' insultan quant 'ls dona 'l gust y gana, y res..... ¡res per la pobre producció!

Abans hi havia lleals que guerrejavan per sa estimada Patria, y que donavan la seva sang gososos per la Lley.

.....
Avuy d' aquests encare 'n queda rassa, puig que resta en Espanya una gran massa lleal á la bandera de son Rey.

J. M. R.

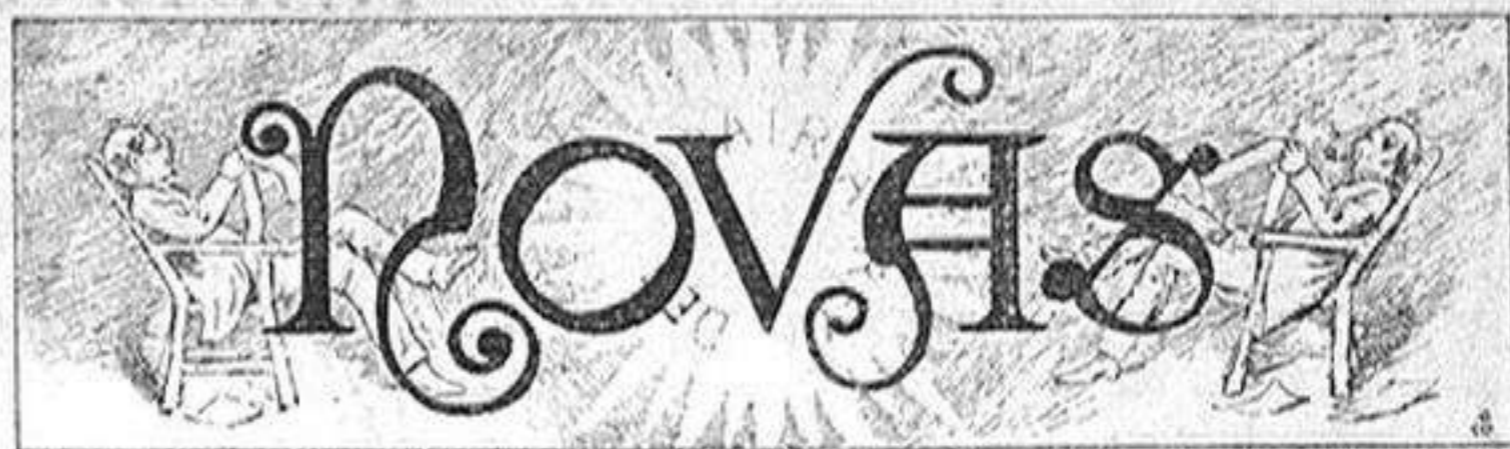
CANTARS

Al veurer á tu me sembla
que veig la Constitució,
puig ets blanca com la..... pega,
y neta com lo..... carbó.

.*.*

Si vols, Pau, la meva má
sent com ets tu progresista,
tres cosas m' has de jurá,
símbols del Credo Carlista:
estimá á *Deu* sobre tot,
y á la *Patria* qu' es deber,
y donar al *Rey* lo dret,
sentli fiel fins á la mort.

NANI TOTI.

La Junta Directiva del *Círcul Tradicionalista* de Palafrugell s' ha dignat invitarnos á la solemne vetllada que celebrarà 'l día 20 del present.

Agrahím de cor l' atenció, y procurarem aquesta vegada correspondrer á ella, majorment quant ja en ocasions anteriors no 'ns fou possible visitar l' espresat *Círcul*, per reclamar nostra presencia en Barcelona atencions urgentíssimas.

.*.*

En Balaguer s' acaba de constituir també un *Círcul Tradicionalista*, previa l' aprobació del Excm. Senyor Marqués de Cerralbo.

Hem rebut lo Reglament, que 'ns sembla adequat al fi que 's proposan los fundadors del mateix.

En atenta comunicació de la Directiva, se 'ns participa qu' aquesta, en sessió de 29 de juny prop passat, va honrar á nostre Director ab lo nomenament de soci honorari del *Círcul*.

No hi há que dir que 'l senyor Oller agraeix ab tot lo cor l' inmerescuda y honrossíssima distinció de que ha sigut objecte.

.*.*

Nos ha sigut remés lo Cartell pera 'l Certamen literari que 'l *Centre Catalanista* d' Olot y sa comarca pensa realisar ab motiu de la festa major d' aquella vila.

S' adjudicarán molts y preciosos premis als autors premiats.

Formarán lo Jurat calificador: Lo Rt. Mn. Jacinto Verdguer, prebere, *President*.—Don Joaquím Botet y Sisó, *Vicepresident*.—Don Pere Alsius y Torrent; don Joan Bassols y Prim, *Vocals*.—Don Joseph Soler de Taradós, *Secretari*.

Lo plasso d' admissió de treballs fineix lo día 20 de agost prop vinent.

Avant en aqueix mohiment catalanista, que 'ns complau en extrem, puig mal que pesi á certs *renaixensos* ó xiflats, fer catalanistas es fer carlistas.

.*.*

En los tallers d' esculptura del senyor Codina, Archs, 7, tenda, hem tingut ocasió d' admirar un preciós Cristo baix temple gòtich de noguera, en que 's fan admirar la natural expressió de la veneranda imatge, la perfecció ab qu' está encarnada y l'elegancia del dossier.

Dit treball s' ha fet per encàrrech d' un advocat de aquesta ciutat, y honra 'ls tallers del senyor Codina.

.*.*

Tenint projectat publicar lo próxim día 25, sant del Príncep Don Jaume y aniversari de la matansa dels frares y crema dels convents, un número extraordinari de 16 págines, invitém á nostres colaboradors á pendre part en la redacció de dit número, ab treballs alusius en vers ó en prosa.

Nos convé tenirlos en poder nostre per tot lo día 19 del present mes.

Barcelona.— Imprenta de Fidel Giró, Córtes, 212 bis.

—Gracias á Deu que podré torná á cobrar los cinch
destinos...

ANUNCIS

Fábrica
de cotillas de varias classes

FILLAS DE DUAT

ENVIO Á PROVINCIAS

Archs. 4, tenda y Sagristans, 5, 3.ª, 1.^a
BARCELONA

VERDADER Y MAGNÍFICH

REGALO

á n' els subscriptors de

LO CRIT D' ESPANYA

d' un gran grabat del Sagrat Cor de
Jesús, per 2 pessetas, acompanyant l'
adjunt cupó fins al 31 d' Agost.

Val hasta
31 d' Agost.
2 pessetas
exemplar.
ESTAMPERIA
de Ntra. Sra. de la Mercé
CUPÓ PRIMA
Val per..... exemplars
Archs, 7, Tenda.—BARCELONA

Per 3 pessetas se remet certificat.
Dirigir los pedidos á D. Mariano GERS
de la C. Codina, Archs, 7, tenda. classe.
BARCELONA

GENEROS DE PUNT

GONZALO COMELLA

3, Carrer de la Boqueria, 3.

BARCELONA

TANCAT LOS DIAS DE FESTA

ENQUADERNACIONS

en un dia luxosas y senzillas en lo
taller de

PENELLA Y BOSCH

Molas, 29, prop la de Fontanella

BARCELONA

EL
Estandarte Real

Ilustració

MILITAR CARLISTA

Ptas. 7'50 l' any

SE SUSCRIBU

en

AQUESTA ADMINISTRACIO

ESTAMPERIA
de NTRA SRA. DE LA MERCE
de MARIANO DE LA C. CODINA

Taller d' imatjes de fusta, de totes classes.
FÁBRICA DE MARCHS
Oleografias, Cromos, Grabats, Felicitacions, Sor-
presas, etc.

ENVÍO A LAS AMÉRICAS
Tancat los días de festa.—ARCHS, 7, BOTIGA